

అథ తైత్తిరీయారణ్యకే తృతీయప్రశ్నః

హరిః ఓమ్ ॥ తచ్చం యో రావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ ।
గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః ।
క్షీర్ణం జీగాతు భేషజమ్ । శం నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ।

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥

ఓమ్ ॥ చిత్తి స్సుక్ । చిత్త మాజ్యమ్ । వాగ్వేదిః । ఆధీతం బర్
హిః । కేతో అగ్నిః । విజ్ఞాత మగ్నిః । వాక్పతిర్ హోతా । మన ఉపవక్తా ।
ప్రాణో హవిః । సామోధ్వర్యుః । వాచస్పతే విధే నామన్ । విధేమతే
నామ । విధేస్త్వ మస్మాకం నామ । వాచస్పతి స్సోమం పిబతు ।
ఆఽస్మాసు నృష్ణం ధాధ్వాహా ॥ ౧ ॥

అధ్వర్యుః పశ్చ చ ॥ ౧ ॥

పృథివీ హోతా । ద్యౌరధ్వర్యుః । రుద్రోఽగ్నిత్ । బృహస్పతి
రుపవక్తా । వాచస్పతే వాచో వీర్యేణ । సంభృతతమేనాఽఽయక్ష్యసే ।
యజమానాయ వార్యమ్ । ఆసువస్కరస్మై । వాచస్పతి స్సోమం పిబతి ।
జజన్ దిన్త మిన్తియాయ స్వాహా ॥ ౨ ॥ పృథివీ హోతా దశ ॥ ౨ ॥

అగ్నిర్ హోతా । అశ్వినోఽధ్వర్యా । త్వష్టాఽగ్నిత్ । మిత్ర
ఉపవక్తా । సోమ స్సోమస్య పురోగాః । శుక్ర శ్శుక్రస్య పురోగాః । శ్రాతా
స్త ఇన్త్ర సోమాః । వాతాపేర్ హవన్ శ్రుత స్వాహా ॥ ౩ ॥

అగ్నిర్ హోతాఽష్టా ॥ ౩ ॥

సూర్యం తే చక్షుః । వాతం ప్రాణః । ద్యాం పృష్ఠమ్ । అన్తరిక్ష

మూ॒త్యా । అ॒జ్ఞో ర్మ॒జ్ఞమ్ । పృ॒థి॒వీగ్ం శరీ॑రైః । వాచ॑స్పతే॒ఽచ్చిద్ర॑యా
వా॒చా । అ॒చ్చిద్ర॑యా జు॒హ్వో । ది॒వి దే॒వా వృ॒ధగ్ం హో॑త్రా మే॒రయ॑స్వ
స్వా॒హా ॥ ౪ ॥ సూ॑ర్యం॒ తే నవ॑ ॥ ౪ ॥

మ॒హా॒హవి॑ర్ హో॒తా । స॒త్యహ॑విరధ్వ॒ర్యుః । అ॒చ్యుత॑పా॒జా
అ॒గ్నీత్ । అ॒చ్యుత॑మనా ఉప॒వక్తా । అ॒నాధృ॑ష్యశ్చ॒ ప్రతి॑ధృ॒ష్యశ్చ
య॒జ్ఞస్యా॑భిగ॒రౌ । అ॒యాస్య॑ ఉ॒ద్గాతా । వాచ॑స్పతే హృ॒ద్విధే॑ నామన్ ।
వి॒ధేమ॑తే నామ । వి॒ధే స్వ॒మస్మా॑కం నామ । వాచ॑స్పతి స్సోమ॑మపాత్ ।
మాదై॒వ్య స్తన్తు॑ శ్చేది॒ మా మ॑ను॒ష్యః । నమో॑ ది॒వే । నమః॑ పృ॒థివ్యై
స్వా॒హా ॥ ౫ ॥ అ॒పా॒త్రిణీ॑ చ ॥ ౫ ॥

వాగ్ధో॒తా । దీ॒క్షా ప॑త్నీ । వాతో॒ఽధ్వ॑ర్యుః । ఆ॒పోఽభి॑గ॒రః ।
మనో॑ హ॒విః । తప॑సి జుహో॒మి । భూ॑ర్భువ॒స్సువః॑ । బ్ర॒హ్మ స్వ॑య॒మ్భు ।
బ్ర॒హ్మణే॑ స్వ॒యమ్భు॑వే స్వా॒హా ॥ ౬ ॥ వాగ్ధో॒తా నవ॑ ॥ ౬ ॥

బ్రా॒హ్మణ ఏ॑కహో॒తా । స॒యజ్ఞః॑ । స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూ
న్పు॒ష్టిం య॑శః । య॒జ్ఞశ్చ॑ మే భూ॒యాత్ । అ॒గ్ని ర్విహో॑తా । స భ॒ర్తా । స
మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూ న్పు॒ష్టిం య॑శః । భ॒ర్తా చ॑ మే భూ॒యాత్ ।
పృ॒థివీ త్రి॑హో॒తా । స ప్ర॑తి॒ష్ఠా ॥ ౭ ॥ స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూ న్పు॒ష్టిం
య॑శః । ప్ర॒తిష్ఠా॑ చ॑ మే భూ॒యాత్ । అ॒న్తరి॑క్షం చతు॒ర్ హో॑తా । స
వి॒ష్ణాః । స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూన్పు॒ష్టిం య॑శః । వి॒ష్ణశ్చ॑ మే
భూ॒యాత్ । వా॒యుః ప॑చ్ఛ హో॒తా । సప్రా॑ణః । స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం
ప॒శూన్పు॒ష్టిం య॑శః । ప్రా॒ణశ్చ॑ మే భూ॒యాత్ ॥ ౮ ॥ చ॒న్ద్రమౌ॒షధో॑తా ।
స ఋ॒తూన్క॑ల్పయాతి । స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూన్పు॒ష్టిం య॑శః ।

ఋ॒త॒వ॒శ్చ మే॑ క॒ల్ప॒న్తామ్ । అ॒న్నగ్ం॑ స॒ప్త॒హో॒తా । స॒ప్రా॒ణ॒స్య ప్రా॒ణః । స
 మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూ నృ॒ష్టిం య॑శః । ప్రా॒ణ॒స్య చ మే॑ ప్రా॒ణో
 భూ॒యాత్ । ద్యౌర॒ష్ట హో॒తా । సో॒ఽనాధృ॑ష్యః ॥ ౯ ॥ స మే॑ దదాతు
 ప్ర॒జాం ప॒శూ నృ॒ష్టిం య॑శః । అ॒నాధృ॑ష్యశ్చ భూ॒యాసమ్ । ఆ॒ది॒త్యో నవ॑
 హో॒తా । స తే॒జ॒స్వీ । స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూ నృ॒ష్టిం య॑శః । తే॒జ॒స్వీ
 చ భూ॒యాసమ్ । ప్ర॒జాప॑తి ర్దశహో॒తా । స ఇ॒దగ్ం॑ స॒ర్వమ్ । స మే॑
 దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూ నృ॒ష్టిం య॑శః । స॒ర్వం చ మే॑ భూ॒యాత్ ॥ ౧౦ ॥

ప్ర॒తి॒ష్ఠా ప్రా॒ణశ్చ॑ మే॑ భూ॒యాదనా॑ధృష్య స॒ర్వం చ మే॑ భూ॒యాత్ ॥ ౧౧ ॥

బ్రా॒హ్మ॒ణో య॒జ్ఞో ఽగ్ని॑ర్భ॒ర్తా పృ॑థి॒వీ ప్ర॒తి॒ష్ఠా ఽంత॑రి॒క్షం
 వి॒ష్ణో వా॒యుః ప్రా॒ణ శ్చ॒న్ద్రమా॑ ఋ॒తూ న॒న్నగ్ం॑ స ప్రా॒ణ॒స్య ప్రా॒ణో
 ద్యౌర॒నాధృ॑ష్య ఆ॒ది॒త్య స॒ తే॒జ॒స్వీ ప్ర॒జాప॑తి స॒ ఇ॒దగ్ం॑ స॒ర్వగ్ం॑ స॒ర్వం చ
 మే॑ భూ॒యాత్ ॥

అ॒గ్ని ర్య॑జు॒ర్భిః । స॒వితా॑ సో॒మైః । ఇ॒న్ద్ర ఉ॑క్థామ॒దైః । మి॒త్రా
 వ॒రు॒ణా వా॑శి॒షా । అ॒జీ॒ర॒సో ధి॑ష్ణి॒యై ర॒గ్నిభిః॑ । మ॒రుత॑ స॒సదో॑ హవి॒ర్తానా॑
 భ్యామ్ । ఆ॒పః ప్రో॑క్షణీ॒భిః । ఓ॒ష॒ధయో॑ బ॒ర్హిషా॑ । అ॒ది॒తి ర్వే॑ద్యా ।
 సో॒మా దీ॒క్షయా॑ ॥ ౧౧ ॥ త్వష్టే॑ధే॒న । వి॒ష్ణు ర్య॑జ్ఞే॒న । వ॒స॒వ ఆ॑జ్యే॒న ।
 ఆ॒ది॒త్యా దక్షి॑ణా॒భిః । వి॒శ్వే దే॒వా ఉ॑ర॒ణ్ణా । పూ॒షా స్వ॑గా॒క్తారే॑ణ । బృ॒హ
 స్ప॒తిః పు॒రోధ॑యా । ప్ర॒జాప॑తి రుద్ధి॒థేన॑ । అ॒న్తరి॑క్షం ప॒విత్రే॑ణ । వా॒యుః
 పా॒త్రైః । అ॒హగ్ శ్ర॑ద్ధయా ॥ ౧౨ ॥

దీ॒క్షయా॑ పా॒త్రై రే॒కం చ ॥ ౧౩ ॥

సే॒నేన్ద్ర॑స్య । ధే॒నా బృ॑హ॒స్పతేః॑ । ప॒థ్యా పూ॑ష్టః । వా॒గ్వా॒యోః ।

దీక్షా సోమస్య । పృథివ్యగ్నేః । వసూనాం గాయత్రీ । రుద్రాణాం త్రిష్యుక్ ।
అదిత్యానాం జగతి । విష్ణో రనుష్టుక్ ॥ ౧౩ ॥ వరుణస్య వీరాత్ । యజ్ఞస్య
పజ్ఞిః । ప్రజాపతే రనుమతిః । మిత్రస్య శ్రద్ధా । సవితుః ప్రసూతిః । సూర్యస్య
మరీచిః । చంద్రమసో రోహిణీ । ఋషీణామరున్ధతీ । పుష్కస్యస్య వైద్యుత్ ।
చతస్రో దిశః । చతస్రోఽవాన్తర దిశాః । అహశ్చ రాత్రిశ్చ । కృషిశ్చ వృషిశ్చ ।
త్విష్టిశ్చాపచితిశ్చ । ఆపశ్చాపధయశ్చ । ఊర్క్స్ సూన్యతా చ దేవానాం
పత్నయః ॥ ౧౪ ॥ అనుష్టుగ్దిశ స్వత్పు ॥ ౯ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినో రాబహుభ్యామ్ । పూర్వో
హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి । రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణేఽ
గ్నయే హిరణ్యమ్ । తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయో దాత్రీ । మయో
మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రీ । క ఇదం కస్మా అదాత్ । కామః కామాయ ।
కామో దాతా ॥ ౧౫ ॥ కామః ప్రతిగ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమావిశ ।
కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్తే । ఏషా తే కామదక్షిణా । ఉత్తాన
స్వాఽఽజ్ఞీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు । సోమాయ వాసః । రుద్రాయ గామ్ ।
వరుణాయాశ్వమ్ । ప్రజాపతయే పురుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ మనవే తల్పమ్ ।
త్వష్టేఽజామ్ । పూష్టేఽవిమ్ । నిర్ఋత్యా అశ్వ తరగర్హణా । హిమవతో
హస్తిసమ్ । గన్ధర్వాఘ్నరాభ్య స్సగల జ్ఞురణే । వశ్వేభ్యో దేవేభ్యో ధాన్యమ్ ।
వాచేఽన్నమ్ । బ్రహ్మణ ఓదనమ్ । సముద్రాయాపః ॥ ౧౭ ॥ ఉత్తానా
యాజ్ఞీరసాయానః । వైశ్వానరాయ రథమ్ । వైశ్వానరః ప్రతృథా నాక
మారుహత్ । దివః పృష్ఠం భన్తమాన స్సుమన్మఖిః । సపూర్వవ జ్ఞనయ
జ్ఞన్తవేధసమ్ । సమాన మజ్ఞా పరియాత్తి జాగృవిః । రాజా త్వా వరుణో

నయతు దేవి దక్షిణే వైశ్వానరాయ రథమ్ । తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయో
దాత్రే । మయో మహ్యమస్తు ప్రతి గ్రహీత్రే ॥ ౧౮ ॥ క ఇదం కస్మా అదాత్
కామః కామాయ । కామో దాతా । కామః ప్రతిగ్రహీతా । కామగో
సముద్రమావిశ । కామేన త్వా ప్రతిగృహ్లామి । కామైతత్తే । వీషా తే
కామదక్షిణా । ఉత్తాన స్వాఽఖిల్లీరసః ప్రతిగృహ్లాతు ॥ ౧౯ ॥

దాతా పురుషమాపః ప్రతిగ్రహీత్రే నవ చ ॥ ౧౦ ॥

సువర్ణం ఘర్మం పరపీడ పేనమ్ । ఇన్ద్రస్యాత్మానం దశదా చరన్తమ్ ।
అన్తస్సముద్రే మనసా చరన్తమ్ । బ్రహ్మన్వవిన్త ద్దశహోతార మర్థే । అన్తః
ప్రవిష్ట శ్వాస్తా జనానామ్ । ఏక స్సస్థుహుధా విచారః । శతగ్ం శుక్రాణి
యత్రైకం భవన్తి । సర్వే పేదా యత్రైకం భవన్తి । సర్వే హోతారో యత్రైకం
భవన్తి । సమాససీన ఆత్మా జనానామ్ ॥ ౨౦ ॥ అన్తః ప్రవిష్ట శ్వాస్తా
జనానాగ్ం సర్వాత్మా । సర్వాః ప్రజా యత్రైకం భవన్తి । చతుర్హోతారో
యత్ర సమ్పదం గచ్ఛన్తి దేవైః । సమాససీన ఆత్మా జనానామ్ । బ్రహ్మన్ద
మగ్నిం జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । దివ ఆత్మాసగ్ం సవితారం బృహస్పతిమ్ । చతుర్
హోతారం ప్రదిశోఽనుక్షప్తమ్ । వాచో వీర్యం తపసాఽన్వ విన్తత్ । అన్తః
ప్రవిష్టం కర్తార మేతమ్ । త్వష్టారగ్ం రూపాణి వికుర్వన్తు విపశ్చిమ్ ॥ ౨౧ ॥
అమృతస్యప్రాణం యజ్ఞమేతమ్ । చతుర్హోతృణా మ్మాత్మానం కవయో
నిచిక్యుః । అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । దేవానాం బన్తు నిహితం గుహాసు ।
అమృతేన క్షప్తం యజ్ఞమేతమ్ । చతుర్హోతృణా మ్మాత్మానం కవయో
నిచిక్యుః । శతం నియుతః పరపీడ విశ్వా విశ్వవారః । విశ్వమిదం వృణాతి ।
ఇన్ద్రస్యాత్మా నిహితః పశ్చిహోతా । అమృతం దేవానామాయుః

ప్రజానామ్ ॥ ౨౨ ॥ ఇన్ద్రగ్ం రాజానగ్ం సవితార మేతమ్ । వాయో
 రాత్యానం కవయో నిచిక్యః । రశ్మిగ్ం రశ్మినాం మధ్యే తపస్తమ్ । ఋతస్య
 పదే కవయో నిపాన్తి । య ఆణ్ణకోశే భువనం విభర్తి । అనిర్విణ్ణ స్సన్నథ
 ర్లోకా విచక్షే । యస్యాణ్ణ కోశగ్ం శుష్కమాహుః ప్రాణముల్బమ్ । తేన
 క్షహ్నోమ్యతేనాహమస్మి । సువర్ణం కోశగ్ం రజస్సా పరీవృతమ్ । దేవానాం
 వసుధానీం విరాజమ్ ॥ ౨౩ ॥ అమృతస్య పూర్ణాం తాముకలాం విచక్షతే ।
 పాదగ్ం షడ్ధోతుర్న కిలావివిధే । యేనర్తవః పశ్చాదోతకప్తాః । ఉత వా
 షడ్ధా మనసోతకప్తాః । తగ్ం షడ్ధోతార మృతుభిః కల్పమానమ్ । ఋతస్య
 పదే కవయో నిపాన్తి । అన్తః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । అన్త శ్చన్త్రమసి మనస్సా
 చరన్తమ్ । సహౌవ సన్తం న విజానన్తి దేవాః । ఇన్ద్రస్యాత్మానగ్ం శతధా
 చరన్తమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఇన్ద్రో రాజా జగతో య ఈశే । సప్తహోతా సప్తధా
 విక్షప్తః । పరేణ తన్తుం పరిషిచ్యమానమ్ । అన్తరాదిత్యే మనస్సా చరన్తమ్ ।
 దేవానాగ్ం హృదయం బ్రహ్మాన్వవిన్దత్ । బ్రహ్మతద్బ్రహ్మణ ఉజ్జభార ।
 అర్కగ్ం శ్చోతన్తగ్ం సరిరస్య మధ్యే । ఆయస్మి నృప్త పేరవః । మేహన్తి
 బహులాగ్ శ్రియమ్ । బహ్వాశ్వామిన్త్ర గోమతీమ్ ॥ ౨౫ ॥ అచ్యుతాం
 బహులాగ్ శ్రియమ్ । సహారిర్యసువిత్తమః । పేరురిన్ద్రాయ పిన్వతే ।
 బహ్వాశ్వామిన్త్ర గోమతీమ్ । అచ్యుతాం బహులాగ్ శ్రియమ్ । మహ్య
 మిన్ద్రో నియచ్ఛతు । శతగ్ం శతా అస్య యుక్తా హరీణామ్ ।
 అర్వాజాయాతు వసుభి రశ్మిరిన్తః । ప్రమగ్ం హమాణో బహులాగ్
 శ్రియమ్ । రశ్మిరిన్త స్సవితా మే నియచ్ఛతు ॥ ౨౬ ॥ ఘృతం తేజో
 మధుమదిన్ద్రియమ్ । మయ్యయ మగ్ని ర్థధాతు । హరిః పతజ్ః పతరీ

సుప్తః । దివి కయో నభస్తా య ఏతి । స న ఇన్ద్రః కామవరం దదాతు ।
 పశ్చాదం చక్రం పరివర్తతే పృథుః । హిరణ్యజ్యోతి స్సర్దిరస్య మధ్యే ।
 అజస్రం జ్యోతి ర్నభస్తా సర్ప దేతి । స న ఇన్ద్రః కామవరం దదాతు । సప్త
 యుజ్మన్తి రథ మేకచక్రమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఏకో అశ్వో వహతి సప్త నామా ।
 త్రినాభిచక్ర ముజర మన్వరమ్ । యేనేమా విశ్వా భువనాని తస్యః । భద్రం
 పశ్యన్త ఉపసేదు రగ్రే । తపో దీక్షా మృషయ స్సువర్విదః । తతః క్షత్రం
 బలమోజశ్చ జాతమ్ । తదస్మై దేవా అభిసంసమన్తు శ్వేతగ్ం రశ్మిం బోధుజ్ఞ
 మానమ్ । అపాం నేతారం భువనస్య గోపామ్ । ఇన్ద్రం నిచిక్యః పరమే
 వ్యోమన్ ॥ ౨౮ ॥ రోహిణీః పిఙ్గలా ఏకరూపాః । కరన్తిః పిఙ్గలా
 ఏకరూపాః । శతగ్ం సహస్రాణి ప్రయుతాని నావ్యానామ్ । అయం య
 శ్వేతో రశ్మిః । పరిసర్వ మిదం జగత్ । ప్రజాం పశూ న్ధనాని । అస్మాకం
 దదాతు । శ్వేతో రశ్మిః పరిసర్వం బభూవ । సువన్మహ్యం పశూ
 విశ్వరూపాః । పతజ్ ముక్త మసురస్య మాయయా ॥ ౨౯ ॥ హృదా పశ్యన్తి
 మనసా మనీషిణః । సముద్రే అన్తః కవయో విచక్షతే । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి
 వేధసః । పతజ్గో వాచం మనసా బిభర్తి । తాం గన్తర్వోఽవదదగ్భ్యో అన్తః ।
 తాం ద్యౌతమానాగ్ స్వర్గం మనీషామ్ । ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి ।
 యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపా స్సన్తో బహుధైకరూపాః ।
 అగ్నిస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః ॥ ౩౦ ॥ ప్రజాపతిః ప్రజయా
 సంవిదానః । వీతగ్ స్తుతే స్తుతే । యువ మస్మాసు నియచ్ఛతమ్ ।
 ప్రప్రయజ్ఞపతిం తిర । యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపా స్సన్తో
 బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం సప్తానా మిహ రన్తి రస్తు । రాయస్పోషాయ

సుప్రజ్ఞాస్వామ్యం సువీర్యాయం । య అరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః ।
విరూపా సున్తో బహుధైకరూపాః ॥ ౩౧ ॥ వాయుస్తాగ్ం అగ్రే
ప్రముమోక్తు దేవః । ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదానః । ఇదాయే సృష్టం
ఘృతవ చ్చరాచరమ్ । దేవా అన్వవిన్త న్గుహాహితమ్ । య అరణ్యాః
పశవో విశ్వరూపాః । విరూపా సున్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం
సప్తానా మిహరన్తి రస్తు । రాయసోషాయ సుప్రజ్ఞాస్వామ్యం సువీర్యాయ
॥ ౩౧ ॥ ౩౨ ॥

అత్మా జనానాం వికుర్వంతం విపశ్చిం ప్రజానాం వసుధానీం
విరాజం చరన్తం గోమతిం మే నియచ్ఛ త్వేకచక్రం వ్యోమ న్మాయయా
దేవ ఏకరూపా అష్టౌ చ ॥ ౧౧ ॥

సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ । స భూమిం
విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠ ద్దశాజ్జులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ ।
యద్భూతం యచ్ఛ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నే
నాతిరోహతి । ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్శ్చ పురుషః
॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి ।
త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః । తతో విష్వజ్యే
క్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మా ద్విరాడజాయత । విరాజో
అధిపురుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత । ప్రశ్నా ద్భూమి మథో పురః
॥ ౩౩ ॥ ౩౪ ॥ యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో
అస్యాస్తీదాజ్యమ్ । గ్రిష్మ ఇధ్మ శ్శర ధృవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । తి
స్సృష్ట సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబద్ధు న్పురుషం

పశుమ్ । తం యజ్ఞం బ్రహ్మహ్వై । పురుషం జాతమగ్రతః ॥ ౩౪ ॥
 ॥ ౩౫ ॥ తేన దేవా అయజంత । సాధ్యా ఋషయ శ్చయే । తస్మా ద్యజ్ఞా
 భర్తృహుతః । సంభృతం పృషదాబ్యమ్ । పశూగ్ స్తాగ్ శ్చత్రే వాయవ్యాః ।
 ఆరణ్యా న్నామ్యాశ్చయే । తస్మా ద్యజ్ఞా భర్తృహుతః । ఋచ స్సామాని
 జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజ్ఞ స్తస్మాదజాయత ॥ ౩౫ ॥ ౩౬ ॥
 తస్మాదశ్వా అజాయంత । యే తేచో భయాదతః । గావోహ జజ్ఞిరే తస్మాత్ ।
 తస్మాజ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ ।
 ముఖం కిమస్య కౌ బ్రాహ్మణా । కాపూరూ పాదాపయ్యతే । బ్రాహ్మణోఽస్య
 ముఖ మాసీత్ । బ్రాహ్మణా రాజస్యః కృతః ॥ ౩౬ ॥ ౩౭ ॥ ఊరూ తదస్య
 యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత । చన్ద్రమా మనసో జాతః ।
 చక్షో స్సూర్యో అజాయత । ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయు
 రజాయత । నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణ ద్యౌ స్సమవర్తత । పద్భ్యాం
 భూమి ర్రిశ శ్శోత్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౩౭ ॥ ౩౮ ॥
 వేదాహ మేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్తం తమసస్తుపారే ।
 సర్వాణి రూపాణి విచిత్రధీరః । నామాని కృత్వాభివర్తయదాస్తే ।
 ధాతాపురస్తా ద్యముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వా న్ప్రదిశ శ్చతస్రః । తమేవం
 విద్వానమృత ఇహ భవతి । నాన్యః పన్తా అయనాయ విద్యతే । యజ్ఞేన
 యజ్ఞ మయజంత దేవాః । తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకం
 మహిమాన స్సచన్తే । యత్ర పూర్వే సాధ్యా స్సన్తి దేవాః ॥ ౩౮ ॥ ౩౯ ॥

పురుషః పురోఽగ్రతో జాయత కృతో కల్పయన్నాసన్వే చ
 ॥ ౧౨ ॥ జ్యాయానధిపురుషః । అన్యత్ర పురుషః ॥

అద్భుత స్వరూపమును కల్గియున్నది. విశ్వకర్మమును మనస్స
తాది. తస్య త్వష్టా విదతః క్రూరమేతి. తత్పురుషస్య విశ్వమాజాన
మగ్రే. పేదాహ మేతర కృతః కృత మహాస్తమ్. అదిత్యవర్ణం తమస్య
పరస్తాత్. త మేవం విద్యాస్తకృత జ్ఞాన భవతి. నా న్యః పన్యా విద్యతే య
యనాయ. ప్రజాపతి శృతతి గర్భే అన్తః. అజాయమానో బహుధా
విజాయతే || ౩౯-౪౦ || తస్య ధీశాః పరిజానన్తి యోనిమ్. మరీచినాం
పద మిచ్చన్తి పేదసః. యో దేవేభ్య అతపతి. యో దేవానాం పురోహితః
పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః. సమో రుదాయ బ్రాహ్మయే. రుచం
బ్రాహ్మం జనయన్తః. దేవా అగ్రే తదబ్రువన్. యస్త్వేవం బ్రాహ్మణో
విద్యాత్. తస్యదేవా అసన్త్య శే. హీశ్వరే లక్ష్మీర్నపత్యే. అహోరాత్రే
ప్రార్థ్యే. సక్షత్రాణి రూపమ్. అశ్వినౌ వ్యాతమ్. ఇష్టం మనిషాణాం.
అముం మనిషాణాం. సర్వం మనిషాణాం || ౪౦-౪౧ ||

జాయతే హి సప్త చ || ౪౩ ||

భర్తా సన్ప్రియమాణో విభర్తి. ఏకో దేవో బహుధా నివిష్టుః. యదా
భారం తస్త్వయతే సభర్తుమ్. నిధాయ భారం పునరస్తమేతి. తమేవ
మృత్యుమమృతం తమాహుః. తం భర్తారం తము గోప్తార మాహుః.
సభృతో భియామాణో విభర్తి. య ఏనం పేద సత్యేన భర్తుమ్. సద్యోజాత
ముత జహత్యేషః. ఉతో జరన్తం న జహత్యేకమ్ || ౪౧ || ౪౨ || ఉతో
బహూనిక మహర్ణహర. అతన్తో దేవ స్సద మేవ ప్రార్థః. యస్త ద్వేద
యత అబ్రువాన్. సన్తాం ధృయాగ్ం సందధే బ్రహ్మణైషః. రమతే తస్మిన్నుత
జ్జీర్ణ శయానీ. సైనం జహత్యహస్సు పూర్వ్యేషు. త్వమాహో అనుసర్వా

శృరన్తి జానతీః । వత్సం పయసా పునానాః । త్వమగ్నిగ్ం హవ్య వాహగ్ం
 సమీన్యే । త్వం భర్తా మాతరిశ్వా ప్రజానామ్ ॥ ౪౨ ॥ ౪౩ ॥ త్వం యజ్ఞ
 స్వము వేవాసి సోమః । తవ దేవా హవమాయన్తి సర్వే । త్వమేకోసి
 బహూనన్తు ప్రవిష్టః । నమస్తే అస్తు సుహవోమ ఏధి । నమో వామస్తు
 శృణుతగ్ం హవమే । ప్రాణాపానావజ్జిరగ్ం సంచరన్తే । హ్వాయామివాం
 బ్రహ్మణా తూర్త మేతమ్ । యో మాం ద్వేష్టి తం జహితం యువానా ।
 ప్రాణాపానా సంవిదానా జహితమ్ । అముష్యాసునామా సంగసాథామ్
 ॥ ౪౩ ॥ ౪౪ ॥ తం మే దేవా బ్రహ్మణా సంవిదానా । వధాయ దత్తం
 తమహగ్ం హనామి । అసజ్జజాన సత ఆబభూవ । యం యం జజాన స
 డి గోవో అస్య । యదా భారం తన్త్రయతే స భర్తుమ్ । పరాస్య భారం
 పునరస్తమేతి । తద్వైత్వం ప్రాణోఅభవః । మహాన్భోగః ప్రజాపతేః । భుజః
 కరిష్యమాణః । యద్దేవాన్ప్రాణయో నవ ॥ ౪౪ - ౪౫ ॥

ఏకం ప్రజానాం గసాథాం నవ ॥ ౧౪ ॥

హరిగ్ం హరన్త మనుయన్తి దేవాః । విశ్వస్యేకానం వృషభం
 మతీనామ్ । బ్రహ్మ సరూప మనుమేద మాగాత్ । అయన్తం మా వివధి
 ర్విక్రమస్య । మా ఛిదో మృత్యో మావధిః । మా మే బలం వివృహ్నో మా
 ప్రమోషీః । ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయురుగ్ర । నృచక్షసం త్వా హవిషా
 విధేమ । సద్యశ్చకమానాయ । ప్రవేషానాయ మృత్యవే ॥ ౪౫ ॥ ౪౬ ॥
 ప్రాస్త్యా ఆకా అశ్వణ్వా । కామేనా జనయన్పునః । కామేన మే కామ
 ఆగాత్ । హృదయా ధృదయం మృత్యోః । యదమిషా మదః ప్రియమ్ ।
 తదైతూపమామభి । పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థామ్ । యస్తేస్య ఇతరో

దే॒వ యా॑నాత్ । చతు॑ష్పతే శృ॒ణ్వతే॑ తే బ్ర॒హ్మి॑మి । మా నః ప్ర॒జాగ్ం రీ॒రిహో॑
మోత॑వీ॒రా । ప్రపూ॑ర్వ్యం మన॑స్తా వస్త॑మానః । నాధ॑మానో వృ॒షభం
చర్ష॑ణీనామ్ । యః ప్ర॒జానా॑ మే॒కరా॑ణ్యాసు॒షీణా॑మ్ । మృ॒త్యుం య॑జే
ప్రథ॑మజా మృ॒తస్య ॥ ౪౬ ॥ ౪౭ ॥

మృ॒త్యవే॑ వీ॒రాగ్ శ్చ॒త్వారి॑ చ ॥ ౧౫ ॥

త॒రణి॑ ర్విశ్వద॑ర్శతో జ్యోతి॑ష్కృద॒సి సూ॑ర్య । విశ్వ॑మాభా॒సి
రోచ॑నమ్ । ఉ॒పయా॑మగృహీతో॒స్తి సూ॑ర్యాయ త్వా భా॑జస్వత ఏ॒ష తే
యోని॑ స్సూ॒ర్యాయ॑ త్వా భా॑జస్వతే ॥ ౪౮ - ౪౯ ॥ ౧౬ ॥

ఆప్యాయ॑స్వ మది॒న్తమ॑ సోమ॒ విశ్వా॑భి రూ॒తిభిః॑ । భవా॑ న స్సప్రథ॑
స్తమః ॥ ౪౮ ॥ ౪౯ ॥ ౧౭ ॥

ఈ॒యష్టే॑ యే పూ॑ర్వతరా మప॑శ్య స్తు॒చ్ఛన్తీ॑ ము॒షసం
మర్త్యా॑సః । అ॒స్మాభి॑రూ॒ను ప్ర॑తి చక్ష్య॒భూదో॑ తే యన్తి॒ యే అ॑పరీ॒షు
పశ్యా॑ ॥ ౪౯ ॥ ౫౦ ॥ ౧౮ ॥

జ్యోతి॑ష్కృతీం త్వా సా॒దయా॑మి జ్యోతి॑ష్కృతం త్వా సా॒దయా॑మి
జ్యోతి॑ర్విదం త్వా సా॒దయా॑మి భా॒స్వతీం॑ త్వా సా॒దయా॑మి జ్వల॑న్తీం
త్వా సా॒దయా॑మి మల్మలా॑ భవ॑న్తీం త్వా సా॒దయా॑మి దీ॒ప్యమా॑నాం త్వా
సా॒దయా॑మి రోచ॑మానాం త్వా సా॒దయా॑మ్యజ॑స్రాం త్వా సా॒దయా॑మి
బృ॒హజ్యోతి॑షం త్వా సా॒దయా॑మి భో॒ధయ॑న్తీం త్వా సా॒దయా॑మి
జాగ్ర॑తీం త్వా సా॒దయా॑మి ॥ ౫౦ ॥ ౫౧ ॥ ౧౯ ॥

ప్రయా॑సాయ స్వా॒హా యా॑సాయ స్వా॒హా వియా॑సాయ
స్వా॒హా సంయా॑సాయ స్వా॒హోద్యా॑సాయ స్వా॒హాఽవయా॑సాయ

స్వాహా కుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా
బ్రహ్మ హత్యాయై స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా ॥ ౫౧ ॥ ౫౨ ॥ ౨౦ ॥

చిత్తగ్ం సంతానేన భవం యక్నా రుద్రం తనిమ్నా పశుపతిగ్ం
సూలహృదయేనాగ్నిగ్ం హృదయేన రుద్రం లోహితేన శర్వం మత
స్సాభ్యాం మహాదేవ మన్తః పార్శ్వే నాషిష్ఠహనగ్ం శిజ్జీనిక్తోశ్యాభ్యామ్
॥ ౫౨ ॥ ౫౩ ॥ ౨౧ ॥

చిత్తిః పృథివ్యగ్ని సూర్యం తే చక్షు ర్మహాహవిర్ హోతా
వాగ్ధోతా బ్రాహ్మణ ఏకహోతాఽగ్నిర్యజుర్భి సేనేన్ద్రస్య దేవస్య
సువర్ణం ఘర్మగ్ం సహస్రశీర్షాఽద్యౌ భర్తా హరిం తరణి రాప్యాయ
స్వేయుష్టేయే జ్యోతిష్మతిం ప్రయాసాయ చిత్తమేకవిగ్ంశతిః ॥ ౨౧ ॥

చిత్తిరగ్ని ర్యజుర్భి రన్తః ప్రవిష్టః ప్రజాపతి ర్భర్తా సన్ద్రయాసాయ
ద్విపశ్చాశత్ ॥ ౫౨ ॥

చిత్తి రగ్ని ర్యజుర్భి రన్తః ప్రవిష్టః ప్రజాపతిః ప్రజాయా సంవిదాన
స్తస్య ధీరా జ్యోతిష్మతిం త్రిపశ్చాశత్ ॥ ౫౩ ॥ ఏవం వా పాఠః ॥

ఓమ్ ॥ తచ్చంద్రో రావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం
యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తి రస్తునః । స్వస్తి రానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు
భేషజమ్ । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ॥

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥

హరిః ఓమ్ - తథ్యత్.

ఇతి శ్రీ తైత్తిరీయారణ్యకే తృతీయప్రశ్నః.